

**БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ
ПО ЗДРАВНИ ГРИЖИ /Б А П З Г/
BULGARIAN ASSOCIATION OF HEALTH PROFESSIONALS
IN NURSING /B A H P N/**

Изх. № 32/08.02.2019 г.

**СТАНОВИЩЕ НА БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА
ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ ПО ЗДРАВНИ ГРИЖИ (БАПЗГ)
ОТНОСНО НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА ДЕТЕТО 2019-2030 г.**

Специалистите по здравни грижи имат важна и съществена роля в грижата за децата преди тяхното раждане, в етапа на ранно детско развитие и юношеството - подготовката на жената за бременността и майчинството (отразено в концептуалната рамка на Стратегията), наблюдение на нормалната бременност, грижата за новороденото, за детето в детската градина и училището, в рамките на извънболничната помощ като специалисти, работещи в кабинети на общопрактикуващите лекари (ОПЛ).

Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи (БАПЗГ) не беше поканена да участва в работните групи, създали стратегията, но подкрепя документа на този етап, като настоява преди приемането му да бъде изработен план за действие, в който да бъдат ясно разписани времевите рамки за изпълнение на стратегическите цели. В плана за действие трябва да бъдат изяснени и взаимовръзките между институциите, отговорни за отглеждането и възпитанието на децата. В противен случай документът ще остане само като добро пожелание.

БАПЗГ дава следните предложения за промени и допълнения:

1. Патронажни грижи.

Концепцията на патронажните грижи включва създаването на механизъм за достигане до семействата, особено тези в най-неравностойно положение с подкрепа, напътствия и информация за здравето, храненето, безопасността на детето и пълноценната родителска грижа. Чрез патронажните грижи се цели осигуряване на ефективна стратегия за ранно откриване на децата, които имат допълнителни потребности или са в риск от затруднения в развитието, както и за улесяване на достъпа до здравно-социални услуги.

В концептуалната рамка на Национална стратегия за детето е подчертано значението на ранното детско развитие „Първият период (0-6/7 г.) е периодът, включващ бременността и ранното детство, като се отчитат увеличаващите се доказателства, че бременността и ранното детско развитие са изключително важни за цялостното развитие на индивида, с влияние върху всички следващи етапи от развитието. В този период са налице много специфични предизвикателства и са необходими конкретни мерки за подкрепа на децата и семействата, както и мерки, насочени към бременността на жената.“

Има немалко проекти, реализирани в страната от различни неправителствени организации с доказана ефективност за грижи за бременни жени и деца от нула до

**БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ
ПО ЗДРАВНИ ГРИЖИ /Б А П З Г/
BULGARIAN ASSOCIATION OF HEALTH PROFESSIONALS
IN NURSING /B A H P N/**

три години. Това по същество са патронажните грижи, които в Проекта за стратегия са регламентирани в т. 3 на Стратегическа цел – «Гарантиране на майчиното и детско здраве и насърчаване на здравословния начин на живот и здравната култура, Ранна детска възраст (0-6/7 г.)» без да имат ясна дефиниция и без да е ясно кой ги предоставя, кой контролира тяхното изпълнение, как патронажните грижи са обвързани с другите медицински и немедицински специалисти от институциите, отговорни за децата.

2. Детски ясли

Наред с ключовите мерки, посочени в стратегическа цел „Гарантиране на достъпа на всяко дете до качествено образование и грижи на всеки етап от жизнения цикъл и придобиването на умения и компетентности за пълноценно включване в обществото“ БАПЗГ смята, че въвеждането на стандарти за качество на грижите в детските ясли трябва да се добави към Стратегическа цел – „Гарантиране на майчиното и детско здраве и насърчаване на здравословния начин на живот и здравната култура.“ Необходимо е да има диференциация между ключовите мерки според жизнения цикъл на детето.

Детските ясли са структури, чиято дейност е ясно регламентирана с чл. 118 на Закона за здравето, а именно:

- (1) За подпомагане на семейството при отглеждане на деца до тригодишна възраст и за осигуряване на тяхното нормално физическо и психическо развитие се създават детски ясли и детски кухни.
- (2) Детските ясли са организационно обособени структури, в които медицински и други специалисти осъществяват отглеждане, възпитание и обучение на деца от тримесечна до тригодишна възраст.
- (3) Детските кухни са организационно обособени структури, в които медицински и други специалисти приготвят, съхраняват и предоставят храна за деца до тригодишна възраст.
- (4) Изискванията към устройството и дейността на детските ясли и детските кухни, както и нормите за здравословно хранене на децата до тригодишна възраст се определят с наредба на министъра на здравеопазването.

Ясленото дело в нашата страна има традиции, доказало е своята значима роля при оказването на грижи и възпитание на деца до 3-годишна възраст и неговото оптимално функциониране може да се постигне с допълване на здравната грижа със съвременните изисквания за образование в ранна детска възраст.

Към горепосочената стратегическа цел и във връзка със заложеното въвеждане на стандарти за качество на грижите в детските ясли и предучилищното образование считаме, че е необходимо да се добави следният текст: *“поддържане и повишаване на квалификацията на специалистите по здравни грижи чрез включване в системата на продължаващото медицинско обучение, издигане на престижа и социалния им статус.”*

**БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ
ПО ЗДРАВНИ ГРИЖИ /Б А П З Г/
BULGARIAN ASSOCIATION OF HEALTH PROFESSIONALS
IN NURSING /B A H P N/**

---

3. Родителски кооперативи

Заложените ключови мерки в ранна детска възраст за развиване на условия за алтернативи на ранната детска грижа – родителски кооперативи и други предизвикват тревога, тъй като тези алтернативни грижи трябва да бъдат подчинени на обща национална разпоредба, която да гарантира сигурността и безопасността на децата. Не е ясно кой може да организира подобен кооператив, къде, при какви условия?

4. Здравните кабинети в детските градини и училищата.

В Стратегическа цел – «Гарантиране на майчиното и детско здраве и насърчаване на здравословния начин на живот и здравната култура» са заложи мерки за повишаване на информираността за сексуалното здраве, превенцията на ХИВ/СПИН, рисковото сексуално поведение и ранната бременност. Необходимо е да се уточни, че промоцията и превенцията на здраве се извършва от медицинските специалисти, назначени в здравните кабинети по чл. 120. от Закона за здравето и се провежда по утвърдена програма от МЗ и МОН. Също така, от съществена важност е да се заложи изискване за присъствие на медицинско лице в училищата по време на целия учебен процес

5. Здравно-социални услуги

В стратегическата рамка не става ясно какво включват здравно-социалните услуги. Към момента няма нормативно разписани изисквания за извършването на такъв тип комбинирана услуга. Липсата на нормативен акт, поставя въпроса как здравно-социалните дейности ще бъдат извършвани?

6. Медицински стандарти

Ключовите мерки към Стратегията за детето предвиждат „промени в държавните образователни стандарти и медицински стандарти, насочени към насърчаването на физическата активност на децата...“ Същевременно към настоящия момент няма медицински стандарт, който да регламентира грижите за децата в извънболничната помощ.

7. Понятиен апарат

Понятието „Здравни работници“ да се замени с точното изброяване на медицинските специалисти – медицински сестри, акушерки, фелдшери/лекарски асистенти, рехабилитатори.

**БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ
ПО ЗДРАВНИ ГРИЖИ /Б А П З Г/
BULGARIAN ASSOCIATION OF HEALTH PROFESSIONALS
IN NURSING /B A H P N/**

БАПЗГ остава на разположение за допълнително обсъждане на поставените въпроси.

**С УВАЖЕНИЕ,
МИЛКА ВАСИЛЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА БАПЗГ**